

to the fact that other people are responsible for the actions of some subjects of history. This means that one injustice is replaces another injustice.

The study found that historical knowledge does not contribute to consensus-building and the establishment of historical justice.

Keywords: historical justice and injustice, grounds of justice, removal of contradictions, determination of historical justice, historical truth, factors of necessity and freedom

УДК 101.8+ 37.011.32+364.446

КІРИК Т.В.

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри
Київського медичного університету Української асоціації
народної медицини
(м. Київ, Україна)
kirikt@ukr.net

ФІЛОСОФИ ЗАХОДУ ПРО НЕОГУМАНІЗМ ДЛЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ І СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА

Анотація

Сучасна цивілізація перебуває у кризі й рухається не до порятунку, а до колапсу. Серед варіантів засобів порятунку знаходимо пропозиції (Пол Куртц, США) створити і застосувати новий варіант гуманізму. У статті детально розглянута Декларація неогуманізму - спроба 102 філософів, соціологів і психологів світу запропонувати засіб, скерований на згуртування позитивних сил, об'єднання конструктивних ідей задля порятунку цивілізації. Вказано переваги і недоліки Декларації-102, запропоновано її використання у вищій школі України. Відзначено, що в Україні слід консолідувати вивчення досягнень західних неогуманістів і підготуватися до відсічі московським теїстам, лідер яких проголосив гуманістичне вчення скерованим проти Бога.

Ключові слова: криза цивілізації, глобальні загрози, гуманізм, німецький неогуманізм, Пол Куртц, Декларація-102, неогуманізм-XXI.

Актуальність і розробка проблеми. У діяльності соціумів і в поведінці людей важко відшукати щось принципово інноваційне. За новітніми даними етологів і когнітологів природні генетичні програми соціального життя Homo Sapiens задовго до появи загальновідомих інструкцій Макіавеллі гарантували успіх у маніпулюванні масами, зокрема, засобами відволікання уваги на звабливі неістотності задля приховування правди про економіку і виробництво. У даний момент на планеті зусиллями світових ЗМІ, які діють за власними правилами, сформувався по-справжньому небезпечний розрив між найвищими потребами всього людства і тим, що нав'язується, поширюється і вмонтовується у голови. Зрідка промайне повідомлення про практично миттєву загибель у морі біля берегів італійського острівця понад 800 громадян країн Африки, що мріяли досягти Європи [2], але дуже рідко ЗМІ нагадують про те, що населення планети продовжує збільшуватися на 2-3 особи щосекунди разом зі скороченням орних земель та інших засобів для життя. Мовчать ЗМІ про подальше зростання розриву між розвиненими і бідними державами, не знайти пояснень того, чому перші **щомісяця** витрачають на виготовлення і вдосконалення озброєнь кошти, яких цілком вистачило б для піднесення рівня життя всього населення тих сахельських та інших держав Африки і Близького Сходу, де мільйони готові ризикувати життям для перетину Середземного моря.

Далеко не всі громадяни розвинених держав перебувають у захваті від того, що їхні щоденні витрати у сотні разів перевищують те, що мають у своєму розпорядженні їхні сучасники в третьому світі. Окремі з них всю свою енергію скеровують на ліквідацію вказаної несправедливості й намагаються й справді рухати всю планету до сталого розвитку (sustainable development) [6], який доцільно було б замінити назвати інакше ноорозвитком. Одним з подібних і доволі рідкісних на Заході моральних взірців ми вважаємо американського філософа Пола Куртца (1925-2012), який всю другу половину свого життя присвятив пошукам засобів згуртування науковців задля прискорення вирішення проблем планети [4]. Зауважимо, що українські дослідники стану і розвитку гуманістичних ідей так і зауважили досягнень П. Куртца ([1] та ін.)

Мета статті – вивчити уявлення сучасних філософів Заходу про перспективи відродження та удосконалення неогуманізму і порівняти їх з оцінками українських науковців в аспектах використання для усунення загроз існуванню людства.

Виклад дослідження. Доцільно нагадати, що з 1800-го року чисельність науковців PhD-рівня зросла у світі в десять тисяч разів, а обсяг створених ними текстів збільшився ще дужче. Неважко загубитися й лишитися непоміченим у сучасному активному і швидкозмінному океані інформації навіть у разі винайдення важливих явищ і пропозиції глобально корисних ідей. Необхідні роки наполегливої праці не тільки для створення нових знань, а й для поширення їх у близькому і віддаленому оточенні.

Хорошим доказом щойно висловленого твердження ми вважаємо життя і діяльність американського філософа Пола Куртца (1925-2012). Він майже невідомий в Україні, не потрапив у Оксфордський філософський словник, де, однак, згаданий його науковий наставник С. Хук. Доволі незвичайним ми вважаємо його життєвий шлях і нетипову для американських філософів цікавість до комунізму.

Її витoki ми вбачаємо у тому, що Пол Куртц брав безпосередню участь у боях в Західній Європі і сформував дуже негативне ставлення до обох тоталітарних режимів - і гітлерівського, і сталінського. У своїх наукових уподобаннях П. Куртц рухався від вивчення етики до формування нової концепції освіти і виховання, маючи наукові праці з теорії знань, критичного мислення, методології наукових досліджень, проблем релігії і паранормальних учень, а головне - філософії гуманізму. Він упевнився в тому, що гуманізм утратив вплив і перетворився в частину історії педагогіки і філософії, а не в ефективний засіб вирішення через освіту соціальних, політичних і навіть економічних проблем.

Для зміни ситуації на краще П. Куртц шукав ефективніші від професорських лекцій засоби для створення нового гуманізму. Спершу він заснував успішне і відоме у США видавництво Прометеус Букс, яке скеровувало продукцію на розвиток прогресивної наукової думки, а пізніше став використовувати можливості телебачення та інших ЗМІ. П. Куртц став відомим у США захисником і популяризатором наук, організатором численних науково-дослідних, освітніх та медіа-програм з критичного мислення, світського гуманізму та інших тем. Він уславився також успішною боротьбою зі лженаукою, шарлатанством, паранормальними віруваннями, невіглаством і забобонами [4].

Подібна активність мала логічним наслідком не тільки протидію незадоволених подібною діяльністю Пола Куртца (найбільше лютували антидарвіністи), але й об'єднання однодумців. Він заснував Міжнародну гуманістичну і етичну спілку й став співавтором Гуманістичного маніфесту II (1973), а пізніше кілька разів вдосконалював цей свій проект аж до створення наприкінці життя заключного документу з назвою "*Неогуманізм: декларація світських принципів і цінностей - особистих, соціальних і планетарних*" (2010 р.).

Уважаємо доцільним здійснити критичний аналіз цього значного досягнення Пола Куртца і його прибічників. Назвемо для стислості цей документ "Декларація-102" на знак того, що її одразу ж підтримали своїми підписами 102 науковці з багатьох держав (серед них були й росіяни, оскільки П.Куртц взаємодіяв переважно з факультетом філософії Московського університету імені Михайла Ломоносова).

Декларація-102 складається з Преамбули і дев'яти розділів: 1) Ще один крок уперед; 2) Світський гуманізм; 3) Наука і скептицизм; 4) Людські цінності; 5) Особиста моральність і добра воля; 6) Неогуманізм - це прогресивний гуманізм; 7) Планетарний гуманізм; 8) Політична активність; 9) Нові транснаціональні інститути.

Преамбула містить перелік загроз для людства, констатує накопичення достатнього наукового і технологічного потенціалу для їх усунення, а також пропонує перегляд консервативних переконань та об'єднання задля спільного добробуту навколо ідеї «неогуманізму» для перемоги прогресивних світських принципів. Це дуже серйозна теза, адже йдеться про критику теїзму не тільки в старовинних варіантах, а й сучасного. У Декларації-102 наголошується на тому, що кількість різного походження учень значно перевищує 4000, а відмінностей між ними незрівнянно більше від кількості спільних рис. Ця обставина гарантувала релігійну непримиренність у минулому, забезпечує її активність і наш час, створюватиме значні проблеми для згуртування людства і в майбутньому. Автори Декларації-102 використовують для цієї сфери словосполучення "архаїчні погляди", хоч було б більш справедливим назвати їх консервативними, антипрогресивними і навіть відверто деструктивними.

Цій величезній множині архаїчних релігійних світоглядів Пол Куртц та його прибічники пропонують протиставити універсальне для всього населення Землі учення *неогуманізму*, яке є логічним розвитком досягнень Європи часів Відродження і Просвітництва.

Автори Декларації-102 пропонують нові філософські засади для винайденого ними поняття "світського гуманізму" (хоч тут цілком доцільний термін "атеїзм"). Ось як це зроблено:

"Світські гуманісти абсолютно не релігійні і дотримуються натуралістичного світогляду. Вони не вважають свою позицію релігійною в принципі, вважаючи, що термін «релігійність» заплутує суть питання; цим вони відрізняються від ліберальних релігійних гуманістів. Вони черпають свої переконання головним чином із сучасних джерел, в основному з новітніх досягнень науки, але також і філософії, етики, світської літератури і мистецтва. Тому, багато хто може бажати приєднатися до світських гуманістичних груп і центрів, щоб підвищити рівень спілкування та обміну цінностями одностайності і дружби. Термін «неогуманізм» найкращим чином змальовує цей новий підхід, який повинен глибше і повніше відповідати завданням співпраці в рамках широких громадських зв'язків" [3].

У цьому місці у тексті Декларації-102 відбувається різкий і частково несподіваний поворот. Цілковито ігноруючи вказаний вище поділ на розділи, виклад надалі спирається на перелік 16 головних рис і особливостей неогуманізму. Ми також змушені діяти подібним чином, тому наводимо ці особливості одним реченням (курсив). Друге і наступні будуть поясненнями чи авторськими коментарями.

Декларація-102 закликає об'єднуватися навколо ідеї неогуманізму на таких засадах:

1. *Повна відкритість неогуманістів до позитивної співпраці.* З подальших пояснень випливає, що йдеться про плідну співдіяльність для порятунку людства на основі найновіших наукових знань і технологічних досягнень. Неогуманісти категорично відкидають войовничий атеїзм, але одночасно "налаштовані критично до заяв про істинність релігійної точки зору". Схоже, що Пол Куртц і його колеги на власному досвіді упевнилися в тому, що світоглядні дискусії з переконаними віруючими є витратою часу.

2. *Сумніви у доцільності та застосовності традиційного теїзму в XXI ст.* Для підтвердження слушності цієї фрази в Декларації наголошується на очевидній архаїчності релігій та їх доцільності в аграрних суспільствах, але не у суспільстві знань зразка XXI ст.

3. *Позитивна налаштованість на співпрацю, а не конфронтацію.* У кроткому поясненні вказано, що неогуманісти відмовляються від дій "проти когось чи чогось", сподіваючись тільки на злагоду.

4. *Використання критичного мислення і довіра до наукових фактів.* Прекрасне формулювання, яким користуються навіть віруючі у тому разі, коли вони піклуються про житло, благо і безпеку родини, використання транспортних засобів тощо.

5. *Критично-шанобливе ставлення до етичних принципів і цінностей.* Це вже майже цілковито філософське твердження, яке передбачає великий обсяг роботи для неогуманістів. Якщо у питанні довіри до наукових фактів проблем і сумнівів немає, то множинність релігій і навіть наукових варіантів гуманізму вже давно призвела до різноманітності культур, засад моралі, комплексів пріоритетів і цінностей.

6. *Підтримка ключових цивілізаційних цінностей й засад поведінки.* На наш погляд, це ще одне потенційне джерело незгод "інших" з неогуманістами, адже Декларація-102 є витвором "західної" думки й майже цілковито побудована на засадах християнства. Чи приєднається Схід до неї без застережень чи корекцій - побачимо пізніше.

7. *Визнання необхідності і незамінності суспільного життя.* Тут виникають певні роздуми, адже послідовне застосування цього твердження означає орієнтацію прихильників Декларації-102 тільки на "можливе" у даному суспільстві, а не на "бажане". Це помітно суперечить висловленому раніше наміру трансформувати світ і вивести все людство у "зовсім інше суспільне життя".

8. *Захист права на недоторканність приватного життя.* Точне формулювання має такий вигляд: "Це центральний постулат демократичного суспільства. Індивіду має бути надане право приймати самостійні рішення і реалізовувати свої цінності, в тій мірі, в якій це не ущемляє права інших". Історія людства і відкриті етологами витоки законів індивідуальної і колективної поведінки істот з виду Homo Sapiens свідчать про виключну складність здійснення цієї тези. Якщо індивіди будуть цілком самодостатніми, то спільні дії кризового і загального плану стають практично неможливими (бо "кожен має право..."). Досягнення якоїсь мети дуже полегшується в разі "слухняності" людей, піддатливості на пропаганду довільної природи. Рух має до спільної мети, очевидно, у цьому разі контролює "влада". Лишається сподіватися на те, що вона буде притримуватися не тільки неогуманізму, а ще й найкращих релігійних приписів, сучасних і майбутніх світових конвенцій та ін.

9. *Підтримка демократії, справедливості, свободи.* Прекрасні побажання, про втілення яких у життя можна і помріяти. Автори Декларації-102 не тільки сподіваються, а ще й переконані в їх існуванні в природі: "Громадянські чесноти демократії пройшли довгий шлях розвитку, і сьогодні вони цілком вкорінені в суспільному житті; вони забезпечують принципи терпимості, справедливості, примирення відмінностей і готовності до компромісу". Тут знову дуже яскраво впливає "західне" походження тексту, адже нам в Україні в умовах надпотужної агресії лишається сподіватися на чудо чи Божу ласку, бо оті "демократії" аж надто добре засвідчують налаштованість "на компроміси".

10. *Неогуманісти визнають важливе значення персональної вихованості, доброї волі і порядності.* Пояснення цієї тези в Декларації-102 звучить так: "Історично склалося так, що багато невірних, людей світського світогляду, атеїстів і агностиків недооцінювали важливість особистої моральності, оскільки вони відмовлялися обговорювати поведінку людей в термінах гріха, покарання і відплати, або апелювати до моралі. Вони воліли розглядати питання моральності як проблему соціальних перетворень. Але ясно, що це було помилкою, бо нерозумно уникати питань доброчесності та моральної чеснот окремих осіб, які і складають суспільство. Нам потрібні освічені індивіди, які досягли належного ступеня етичної зрілості та моральної доброчинності. Відповідно з цим, моральне виховання дітей та молоді має особливе значення для батьків і суспільства."

У нас є дуже багато застережень щодо подібного формулювання, яке "трошки" звинувачує в цілковитій неувазі до засад моралі і цивілізованої поведінки "багато невірних, людей світського світогляду, атеїстів і агностиків" тільки тому, що вони "відмовлялися обговорювати...". На наше переконання, вказана група складалася з дуже порядних людей, які з внутрішніх переконань поводитися високоцивілізовано й відносили до ознак невихованості вихваляння себе чи розлогі просторікування на теми моралі. Пояснити появу подібного формулювання в Декларації-102 можна тільки фактом надмірно поширеної тези про "винність" представників точних наук в усіх політичних, економічних, виробничих і екологічних негараздах, які ринули потоком після появи ідеї "Знання - це сила". На наш погляд, у даному випадку гуманітарії, які й створювали текст Декларації-102, не утрималися від невеликого використання гіпотези про антигуманність точних наук.

11. *Визнають верховенство права, рівність перед законом.* До такого кроткого формулювання у нас заперечень немає, а от у поясненнях автори Декларації-102 надмірно і не в усьому обгрунтовано вихваляють лібералізм, вільний ринок, тощо. Тут уже не дуже рятують і такі гарні сентенції: "Неогуманісти підтримують прогресивний гуманізм, тобто точку зору, згідно з якою необхідно гарантувати, наскільки це можливо, рівні можливості для всіх членів суспільства. До цих гарантій відносяться право на освіту, загальну охорону здоров'я, право, там, де це можливо, на оплачувану роботу і отримання достатнього доходу, з тим, щоб могли бути задоволені основні потреби людини". У подальшому викладі вони визнали ці плани нереальними, але наприкінці наголосили на тому, що у разі поєднання наполегливості і мужності все ж можна досягти сталого розвитку.

12. *Вони є активними захисниками довкілля.* Тут усе гарно, але вимогу авторів Декларації-102 щодо заборони для будь-кого "нестримно споживати багатства природи" не бажатимуть виконувати насамперед громадяни країн Заходу, зокрема, бізнесова, політична і мистецька еліта. Надто вони звикли до комфорту і приватних літаків.

13. *Визнають необхідність обмеження чи регулювання чисельності населення планети на наукових засадах.* Цей пункт нам відверто не подобається, бо його виконання буде не тільки найгрубішим вторгненням у приватне життя, а й просто антигуманним. Слабкість цієї своєї тези П. Куртц і його колеги цілком усвідомлюють, тому не пошкодували місця для приведення кількісних даних про зростання чисельності населення Землі у наш час. Чомусь написали про "шкідливість" зростання відсотка людей третього віку, ігноруючи їх спроможність своїм інтелектом ефективно підтримувати економіку суспільства знань (вони були "зайвими" тільки в архаїчних суспільствах). Шкода, що, маючи виразну повагу до точних наук, автори Декларації-102 цілковито проігнорували креативний потенціал ноотехнологій, що не шкодять довкіллю і можуть у майбутньому забезпечити сталий розвиток.

14. *Беруть активну і позитивну участь у політичному житті.* Цей пункт частково повторює №7, ми його коментувати не будемо, зауваживши, що завданням середньої і вищої школи є формування достатньої громадянської компетентності, зокрема, щодо "позитивності" участі в політичному житті.

15. *Критично налаштовані до ідеї необмеженого споживання та факту відсутності рамок для індивідуального збагачення.* Хоча це і повтор пункту 12, але все ж приємно, що автори Декларації-102 ще раз звернули увагу на шкідливість зажерливості і намагання багатьох осіб перевершити сусідів, якщо не в розумі, то бодай в обсязі накопичених речей. Пол Куртц і його колеги не внесли пропозиції створити і прийняти світову конвенцію "Про обов'язки Людини", але у тексті до пункту 15 знаходимо

таке закінчення: "Хоча валовий національний продукт є важливим критерієм економічного прогресу, ми повинні також прагнути до того, щоб підвищити рівень валової національної якості життя. Ми повинні заохочувати людей до радісного сприйняття життя, вдосконалення, усвідомлення власної гідності; ми повинні переконувати їх, за допомогою освіти, розвивати свій естетичний, інтелектуальний і моральний рівень і таким чином підвищувати якість свого життя" [3, розділ 8]. Завдання для освітньої системи сформульовано правильно, але чомусь залишилися поза увагою сучасні ЗМІ, внесок яких в еволюцію людства стає все негативнішим. А могли б навчати хоча б "радісному сприйняттю життя".

16. *Діють у напрямі подолання егоцентричного індивідуалізму і викорінення шовіністичного націоналізму як перешкод для руху до сталого розвитку людства.* Це дуже важливий пункт, який можна активно вітати. От тільки приклад його можливого застосування обраний невдалий: "Новою реальністю XXI століття є той факт, що ніхто на планеті не може жити в ізоляції, а всі частини світової спільноти взаємопов'язані. Це однаковою мірою справедливо і щодо національних держав, що користуються випадковими перевагами, зумовленими подіями минулого. Невдача Копенгагенського конгресу в грудні 2009 р., на якому 192 держави не змогли дійти згоди щодо протистояння глобальному потеплінню, вказує на нагальну необхідність створення нових міжнародних інститутів" [3, розділ 9]. Позиція авторів Декларації-102 щодо "потепління" не має цілком точного наукового доведення, адже вже накопичено чимало наукових даних, що, як мінімум, ліквідують нагальність цієї загрози на інтервал 30-50 років, як максимум, доводять відсутність радикальних змін клімату і підпорядкованість його традиційним природним циклам. Нагадаємо, що у 1920-1930-х роках було потепління, у 1950-1960-х - похолодання. Сучасне потепління вже розпочало переходити у похолодання.

Узагальнюючи виконаний аналіз, відзначимо, що філософські засади неогуманізму Декларації-102 не викликають у нас особливих заперечень чи критики, а от більшість операційних пропозицій вимагають саме критичного підходу, зокрема, застосування пункту №4. Можна, звісно, передбачити створення глобальної екологічної поліції, а ще краще - пристойних збройних "екосил" з новітньою технікою для примусу тих, хто забруднюватиме довкілля не тільки на теренах сусідніх держав, а й на своїх власних.

Відтак, підтримуючи Декларацію-102, ми можемо запропонувати використання цього документу в системі вищої освіти як приклад характерного для наших бурхливих часів проекту вирішення майже всіх світових проблем тільки через виховання, формування нового світогляду, високого за якістю і потужного за впливом морального комплексу та ін. у кожної людини, якій пощастить жити упродовж XXI ст.

Доцільно також відзначити те, що провідні філософи України з Інституту філософії НАНУ та інших установ не проводять дослідження неогуманізму в його соціально-трансформаційних перспективах. Наприклад, в анотації до колективної монографії "Гуманізм: сучасні інтерпретації та перспективи" її автори проголосили, що у цій книзі "Дається характеристика "неогуманізму", аналізуються гуманістичні тенденції новітніх філософських концепцій людини (постекзистенціалізм, постмодернізм, "нова герменевтика", неопрагматизм тощо)" [1]. Та під час створення тексту забули про цю обіцянку і використали вказане концептуальне поняття усього двічі, до того ж, в неконструктивному варіанті, стверджуючи, що європейський гуманізм подрібнився "на безліч неогуманізмів, які протистоять один одному" [1, с. 118].

На наше глибоке переконання, набагато серйознішою загрозою для української гуманістичної освітньої парадигми є не це "подрібнення", а концентрований антицивілізаційний наступ Росії, яка вирішила раз і назавжди "піднятися з колін".

Українська нація, її наука, освіта і культура зобов'язані своєчасно відреагувати на те, що присутня на наших теренах церква Московського патріархату буде ревно виконувати наказ свого зверхника про визнання всіх гуманістів антихристами, а гуманізму - єретичним ученням [5]. Слід звернути особливу увагу на розвиток спроможності студентів протистояти російській збройній, інформаційній та релігійній агресії.

Список посилань

1. Гуманізм: сучасні інтерпретації та перспективи / Пазенок В.С., Лях В.В., Соболев О.М. та ін. - К.: Український Центр духовної культури, 2001. - 380 с.
2. Европа разруливает новое нашествие (Del: <http://newsland.com/news/detail/id/1535499/>) 24-04-2015
3. НЕОГУМАНИЗМ: декларация светских принципов и ценностей – личных, социальных и планетарных (Российское гуманистическое общество. Del: <http://www.humanism.ru/neohumanism.htm> 11-04-2015)

4. Памяти Пола Куртца (Del: <http://humanism.su/ru/articles.phtml?num=001006>)
5. Сванидзе: Патриарх Кирилл называет ересью гуманизм
<http://newsland.com/user/4296648057/content/svanidze-patriarkh-kirill-nazyvaet-eresiu-gumanizm/5128431> 22-03-2016
6. Knowledge for sustainable development: An insight into the encyclopedia of life support systems. Vol. 1 — P.: UNESCO publishing, 2002 — XXXIII, 1226 p.

References

1. Humanism: modern interpretations and perspectives / Pazenok B.C., Liakh V.V, Sobol A.M. et al. – К.: Ukrainian Center for Spiritual Culture, 2001. – 380 p.
2. Europe resolves new invasion (Del: <http://newsland.com/news/detail/id/1535499/>) 24-04-2015
3. The neo-humanism: the declaration of secular principles and values - personal, social and planetary (Russian Humanist Society Del: <http://www.humanism.ru/neohumanism.htm> 11-04-2015.)
4. In memory of Paul Kurtz (Del: <http://humanism.su/ru/articles.phtml?num=001006>)
5. Svanidze: Patriarch Kirill calls humanism the heresy
<http://newsland.com/user/4296648057/content/svanidze-patriarkh-kirill-nazyvaet-eresiu-gumanizm/5128431> 03/22/2016
6. Knowledge for sustainable development: An insight into the encyclopedia of life support systems. Vol. 1 — P.: UNESCO publishing, 2002 — XXXIII, 1226 p.

КИРИК Т.В.

кандидат педагогических наук, доцент, заведующий кафедрой
Киевского медицинского университета Украинской ассоциации народной медицины
(г. Киев, Украина)
kirikt@ukr.net

ФИЛОСОФЫ ЗАПАДА О НЕОГУМАНИЗМЕ ДЛЯ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ И УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСТВА

Аннотация

Современная цивилизация находится в кризисе и движется не к спасению, а к коллапсу. Среди вариантов средств спасения находим предложения (Пол Куртц, США) создать и применить новый вариант гуманизма. В статье подробно рассмотрена Декларация неогуманизма - попытка 102 философов, социологов и психологов мира предложить средство, направленное на сплочение положительных сил, объединение конструктивных идей для спасения цивилизации. Указаны преимущества и недостатки Декларации-102, предложено ее использование в высшей школе Украины. Отмечено, что в Украине следует консолидировать изучение достижений западных неогуманистов и подготовиться к борьбе с московскими теистами, лидер которых провозгласил гуманистическое учение направленным против Бога.

Ключевые слова: кризис цивилизации, глобальные угрозы, гуманизм, немецкий неогуманизм, Пол Куртц, Декларация-102, неогуманизм-XXI

KIRYK T.

Ph.D., Associate Professor,
Kiev Medical University of Ukrainian Association of Folk Medicine
(Kiev, Ukraine)
kirikt@ukr.net

THE PHILOSOPHERS OF THE WEST ABOUT NEOHUMANISM FOR HIGHER EDUCATION AND HUMAN DEVELOPMENT

Summary

Modern civilization is in crisis and does not move to the rescue, but to collapse. Among the options we find the means of salvation offered by (Paul Kurtz, USA) to create and apply a new version of humanism. The article discussed in detail the Declaration of neo-humanism - an attempt to 102 philosophers, sociologists and psychologists to offer the world a means aimed at the consolidation of positive forces, the unification of

constructive ideas for the salvation of civilization. These advantages and disadvantages of the Declaration-102, proposed its use in higher education in Ukraine. It is noted that in Ukraine one should consolidate the achievements of Western neohumanistic studies and get prepared to resist Moscow theist whose leaders proclaimed humanist doctrine to be directed against God.

For a complete victory and transformation of Ukraine in a successful member of the united Europe the older generation has to pay special attention to the education of youth in patriotic respect and help each student to achieve the highest professionalism.

An important part of the impact on students is creating a positive image of the future. Modern civilization is in crisis and it is not moving to the rescue, but to collapse. UN and environmental conferences offered to fight against poverty and for the «green economy». Among the options we find the means of salvation offered by Paul Kurtz (USA) to create and apply a new version of humanism. The article discussed the Declaration of neo-humanism – an attempt of 102 philosophers, sociologists and psychologists to offer the world means aimed at the consolidation of positive forces, the unification of constructive ideas for the salvation of civilization. In the Declaration-102 in detail the major problems of mankind are a list of the greatest threats to selected critical points and on the basis of proposals 16 directing global development in a positive direction are formulated, based on the unification of all people around the following provisions:

- 1. Full neohumanistic openness to positive cooperation with everyone who follows the provisions of international conventions on human rights.*
- 2. The critical disposition to the feasibility of traditional theism in the XXIst century.*
- 3. The positive activity to unity, cooperation, not confrontation.*
- 4. Use critical thinking and confidence in scientific facts.*
- 5. Critical respect for ethical principles and values, moral models of modern humanity.*
- 6. Support key values and principles of civilized behaviour.*
- 7. Recognition of necessity and indispensability of public life.*
- 8. Protection of privacy.*
- 9. Support for democracy, justice and freedom.*
- 10. Neohumanists recognize the importance of personal upbringing, goodwill and decency.*
- 11. They recognize the rule of law, equality before the law.*
- 12. They are active environmentalists.*
- 13. Recognize the need to limit or regulate the population of the planet.*
- 14. Take active and positive participation in political life.*
- 15. Neohumanistic critics to the idea of unlimited consumption and personal enrichment.*
- 16. They work towards overcoming egocentric individualism and chauvinistic nationalism.*

The article focuses on the advantages and disadvantages of the Declaration-102, proposes its use in higher education for «personality formation» in Ukraine.

It is noted that philosophers of Ukraine are not interested in the Declaration-102 and even believe in the collapse of European humanism in many competing neo-humanisms. We believe this is a mistake. We need not a criticism of Europe but consolidation with it. This is particularly important at the moment, as theists of Russia named humanism heresy and called to struggle against it.

In modern terms we offer the revitalization for studying English, participate in major European projects and the establishment of our university student groups capable to resist the Russian informational aggression.

Keywords: crisis of civilization, global threats, humanism, the German neo-humanism, Paul Kurtz, the Declaration-102, neo-humanism XXI, European integration.